Geschichtsbilder a. d. luther. Kirche Livlands v. J. 1845 an (1869); Deutsch-protestant. Kämpfe in den Balt. Provinzen Russlands (1888); (A. Buchholtz) 50 Jahre Russischer Verwaltung in den Balt. Provinzen (1883). — B. aruanne ja märgukiri on vene keeles ilmunud Русск. Арх. 1898, III, 586—92. *P. T.*

BOCCIUS (Bock) **Anselmus,** pärit Tartust, nimetas end *Trogus*'eks, elanud XVI a. s. II poolel. Arvat. oli B. 60. aa. algusel Poola kun. Sigismund II Augusti asekantsleri Petrus Miskovski teenistuses, siis Johan Zamoiski teenistuses Riias 80. aa., kus ta oma *Carmen gratulatorium* kun. Sigismund III kroonimise puhul kirjutas (1588). Temast on veel säilinud *Querela de miserrima Livoniensium clade etc., per Anshelmum Trogum Livoniensem* (heksameetrites) ja *Precatio contra Moschos per eundem* (eelmise lisana, Sappho värsimõõdus).

Recke-Napiersky I, Beise I; A. Buchholtz, Gesch. d. Buchdruckerkunst in Riga (1890). *A. R. C.*

BÖCHMANN, Aleksander Heinrich Gregor v., Saksa maalija, sünd. 1. VI 1850 Nehatu mõisas Läänemaal, õppis Tallinna gümnaasiumis ning 1868. a. alates Düsseldorfi kunstide-akadeemias, millest 1871. a. lahkudes avas iseseisva ateljee. Nimetati 1895. a. professoriks. Elades Düsseldorfis on B. korduvalt teekondi ette võtnud Hollandi, Belgiasse ja Eestimaale, missuguseist viimane on annud suurema osa aineid tema vanameisterlikult peente ja pruuni üldkoloriidiga, kuid hästi nähtud ning elavaile žanr- ja maastikmaalidele. Peateosed: »Kõrts Eestimaal« (1873), »Kartulivõtmine Eestimaal« (1876), »Laevadokk Lõuna-Hollandis« (1878, Rahvusgal. Berliinis), »Kalaturg Tallinnas« (1886), »Hollandi rand« (1888), »Hobustelaat Eestimaal«, »Maantee Tallinna juures«, »Eesti talupojad koduteel», »Puhkus kõrtsi ees« (1893, Dresd. gal.), »Hollandi rand« (1894, Uus Pinakoteek, Münch.), »Laadapäev Eestimaal« (Stuttg. gal.), »Kerjus« (1897), »Õhtu Eesti külas«.

Thieme-Becker, IV, 1907 jj.; Neumann, Lex. *A. V.*

BÖCHMANN, Heinrich, sünd. Pärnus 23. I 1776, õppis Königsbergi ülikoolis, oli Pärnu eesti (1798) ja hiljemini (1807) Audru koguduse hingekarjane, sai 1828 praostiks ja suri 19. VI 1835. — B. avaldas Rosenplänteri »Beiträge'des« (I, 11—13) pealkirjaga »Poesien der Ehsten«, 2 pulmalaulu, ühe kiigelaulu ja II, 71—74, 4 muud eesti rahvalaulu. Autor on neile lisanud juurde oma märkused, mis on mitmetigi huvitavad ning peegeldavad tolleaegse sakslase vaateid eestlase-orja peale.

Recke-Napiersky I; Beise I; Napiersky, Pred.-Lex. II. *P. V.*

BOCK, Heinrich, pärit Hamelnist, sai juba 1531 kutse Tallinna tulla, kuid keeldus, oli üle 10 a. Wittenbergi kirikukooli ja Erfurti *Collegium Saxonicum'i* juhatajaks, ilmus 17. V 1540 Lutheri, Melanchthoni j. t. soovitustega teiskordse kutse peale Tallinna ja sai siin superintendendiks; suri 28. X 1549 katku. Tema tegevuse mõjul sai Tallinna kirikukorraldus kindla kuju; ka hoolitses ta haridusl. olude parandamise eest. — Bockhold (Böckhold), Heinrich, kes mõne uurija arvates identne H. Bockiga, olevat olnud esimene Tallinna Pühavaimu kiriku evang. õpetaja (Paucker, Geistl., 380) ja 1531 katku surnud. Lähemad teated puuduvad.

Paucker, Geistl., 335; — Bock-Bockholdi küsimuse kohta vrdl. Arbusow, Einf. d. Ref., 279, 283; Gadebusch, L. B. I, 75 j. *R. K.*

BOCK, Woldemar v., sünd. 9. XI 1816 Liivi vana aadlisoo liikmena, õppis 1835—37 Tartu ülikoolis õigusteadust ja jätkas selle järel oma õpinguid kuni 1841. a. Berliinis ja Viinis. 1845. a. hakkas B. valitsema isalt omandatud mõisa, astudes samal ajal maateenistusse, nimelt Pärnu-Viljandi maakohtu assessoriks. 1866. a. siirdus B. lõplikult Saksamaale, kus ta publitsistina teotses ja katoliku usku astus. B. suri 1. II 1903 ukj. Bambergis. Balti ajaloo suhtes langeb B.-i tegevuse haripunkt XIX a. s. 60-daile ja 70-daile aa., mil esimesed venestamispolitika alged tekitasid Balti saksluse ridades suure ärevuse, sundides teda senist riigitruud seisukohta Venemaa suhtes revideerima ja oma eesõigustatud seisukohale kaitset otsima Saksa riigivõimu poolt. Saksamaal asudes võis B. vabamini, kui see Baltimaal võimalik, arvustada Vene valitsuse püüdeid Baltimaad siseriigile oma korralduselt lähendada. Ka oli siin kergem pidada sulesõda selle politika ideoloogidega - slavofiilidega (Katkov, Samarin (vt.) j. t.). Selleks otstarbeks pühendas B. oma peateose »Livländische Beiträge zur Verbreitung gründl. Kunde v. d. protest. Landeskirche und dem Deutschen Landesstaate in den Ostseeprovinzen Russlands, von ihrem guten Rechte und von ihrem Kampfe um Gewissensfreiheit«, Berlin-Leipzig, 1868 — 71 (3. anne, ka Neue Folge, Band I), mis sisaldab B.-i enda ülevaadete kõrval palju huvitavaid, Venemaal avaldamata dokumente (kohalikkude Balti asutuste ja tegelaste, Vene võimukandjate ja teiste märgukirju, aruandeid jne.). Sellega omab see töö suurt tähtsust Vene-Balti suhete tundmaõppimiseks, eriti Aleksander II ajajärgu suhtes. Peale selle on B.-i sulest ilmunud mõned politilised bro-

Eesti biograafiline leksikon, 1926-1929, lk. 51